

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudcem Mgr. Tomášem Blažkem ve věci

žalobkyně: a) N. S.
b) M. I.
c) A. I.
d) K. I.
zastoupeny advokátem Mgr. Petrem Václavkem
sídlem Opletalova 25, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 3. 2018, č. j. OAM-966/ZA-ZA11-ZA05-2016,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 3. 2018, č. j. OAM-966/ZA-ZA11-ZA05-2016, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně a) (dále též pouze „žalobkyně“) podala jménem svým a svých dcer [žalobkyně b), c) a d)] u krajského soudu žalobu proti shora označenému rozhodnutí, kterým

žalovaný rozhodl, že mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), se žalobkyním neuděluje.

II. Shrnutí argumentace obsažené v žalobě

2. Žalobkyně namítla porušení § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“); žalovaný se totiž nezabýval tím, že byla obětí násilí ze strany policie, tedy státní moci. Dále se nezabýval výpovědí žalobkyně, která uvedla, že v průběhu azylového řízení došlo k úmrtí jejího tchána, a to s největší pravděpodobností na základě násilí ze strany státní moci. Shodnou skutečnost uváděl v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany i manžel žalobkyně, R. I.

Dále žalobkyně namítla porušení § 12 zákona o azylu, neboť správní orgán oddělil politickou aktivitu manžela od žalobkyně a celé rodiny, přestože je zde příčinná souvislost mezi násilím spáchaným na žalobkyni a politickou aktivitou jejího manžela. Žalobkyně se rovněž označila za příslušnici sociální skupiny – rodiny politicky aktivního manžela. Manžel žalobkyně vyvíjel v zemi původu politickou aktivitu, byl členem politické strany Musavat. V souvislosti s touto aktivitou byl terčem násilí ze strany orgánů státní moci, byl zbit policií, několik dnů byl zatčený, dále byl umístěn v blázinci. Záminkou pro jeho pronásledování byly také občanskoprávní záležitosti, kdy mu bylo uloženo vystěhovat se z oblasti, kde měla proběhnout demolice zástavby. V souvislosti s tím manžela navštívili neznámí muži, které žalobkyně pokládá za policisty nebo osoby s policií spolupracující. Manžel nebyl doma. Neznámí muži jí začali bít a [REDAKCE]. V tu dobu byla žalobkyně v 10. týdnu těhotenství (v lékařské zprávě je chybně uveden 4. týden těhotenství), v [REDAKCE]

4. Žalobkyně vyjádřila nesouhlas s tím, že žalovaný tento incident oddělil od politických aktivit jejího manžela. Za vystěhování z domu měla rodina dostat adekvátní náhradu; vzhledem k politické aktivitě manžela žalobkyně tato adekvátní náhrada nebyla poskytnuta, proto se rodina odmítala vystěhovat – v tom žalobkyně spatřuje politický rozměr pronásledování. Dvakrát dům navštívili uniformovaní policisté, potřetí šlo o neuniformované muže – při této třetí návštěvě došlo ke shora popsanému incidentu. Žalobkyně v této souvislosti poukázala na zprávy o zemi původu, konkrétně na zprávu Ministerstva zahraničních věcí USA o stavu lidských práv za rok 2017 ze dne 20. 4. 2018. Tato zpráva, kromě jiného, popisuje i případy politicky motivovaného vyvlastňování domů bez adekvátní náhrady, nátlak na příbuzné politických aktivistů. Žalobkyně uvedla, že není rozhodné, zda ona sama má nějaké politické přesvědčení, rozhodné je, že jí je toto přesvědčení připisováno původci pronásledování. K tomu odkázala na související judikaturu.
5. Žalovaný vyhodnotil nesprávně otázku odůvodněného strachu z pronásledování. Žalobkyně popsala vlastní intenzivní strach z pronásledování a z toho, že by se opakoval incident, jehož byla obětí. Poukázala na to, že původcem incidentu byly osoby příslušející, anebo jednající v zájmu státní moci. To dovodila z toho, že jejich dům navštívili dvakrát uniformovaní policisté, potřetí přišli muži bez uniforem, ale se stejnou otázkou a účelem. [REDAKCE]

Po incidentu byla žalobkyně v takovém strachu a stresu, že vyvíjela nátlak na manžela, aby opustili Ázerbájdžán. Její psychický stav byl a

je velmi špatný, pokusila se o sebevraždu, užívá psychofarmaka. Trpěla v zemi původu silným strachem. V této souvislosti žalobkyně poukázala i na zprávy o zemi původu zabývajících se domácím násilím a násilím na ženách.

6. Žalobkyně namítla, že v zemi původu se nemůže před shora popsaným příkořím dovolat účinné ochrany. To plyne z jejího přesvědčení, že pachatelé násilí byly osoby příslušející, anebo jednající ve prospěch policie, tedy státní moci. V této souvislosti odkázala na další zprávy o zemi původu, jejichž obsah rekapitulovala.
7. Z obdobných důvodů dle žalobkyně s vysokou pravděpodobností hrozí, že po příjezdu do Ázerbájdžanu může být vystavena mučení nebo ponižujícímu či nelidskému zacházení.
8. Žalobkyně se dále dovolávala udělení humanitárního azylu, [redacted] Touto okolností se žalovaný dostatečně nezabýval. [redacted] Plnohodnotné zapojení se do společnosti v zemi původu je vyloučeno. Žalovaný se situací v zemi původu zabýval nedostatečně a povrchně.
9. Podle žalobkyně byl dále porušen § 50 odst. 4 správního řádu, žalovaný se totiž nezabýval vyjádřením, které zástupkyně žalobkyň doručila správnímu orgánu. Žalovaný při seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí stanovil žalobkyním lhůtu, aby zaslaly vyjádření ve věci. Toto vyjádření žalobkyně žalovanému doručily; v návaznosti na to žalovaný prodloužil lhůtu k vydání rozhodnutí o 3 měsíce s odůvodněním, že je třeba vyhodnotit dokumenty zaslané žalobkyněmi. V odůvodnění napadeného rozhodnutí se však předmětným vyjádřením věcně vůbec nezabývá.

III. Shrnutí vyjádření žalovaného a repliky žalobkyně

10. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že trvá na závěrech, k nimž dospěl v napadeném rozhodnutí. [redacted] žalovaný uvedl, že žalobkyně sama si touto skutečností nebyla jistá, neboť pachatelé byli maskovaní, a uváděla ji pouze jako pravděpodobnou. Žalovaný nesouhlasí s námitkou, že se nevypořádal s vyjádřením zástupkyně žalobkyň, v této souvislosti odkázal na str. 5 napadeného rozhodnutí. Možností udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu se žalovaný taktéž zabýval – dospěl k závěru, že žalobkyně podmínky pro udělení doplňkové ochrany nesplňují. Žalovaný podotkl, že ačkoli se žalobkyně odmítá vrátit do země původu mimo jiné s ohledem na politickou aktivitu manžela, v průběhu správního řízení sama uvedla, že chce manžela opustit, neboť jejich vztah nefunguje.
11. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu pro její nedůvodnost zamítl.
12. Žalobkyně podala k vyjádření žalovaného repliku. Připustila, že v průběhu řízení uvedla, že chce manžela opustit, neboť jejich vztah nefunguje. V zemi původu ale může být i tak vystavena opětovnému násilí nebo perzekuci, neboť původci pronásledování žalobkyně a jejího manžela si nebudou vědomi jejich aktuálního rodinného stavu. Případně mohou chtít vyhledat žalobkyni právě proto, že bude rozvedená (a tedy ochotná sdělit informace o jejím ex-manželovi). Původci pronásledování již s cílem získat takové informace vyhledali tchána žalobkyně, který na následky nelidského zacházení ze strany

ázerbájdžánských bezpečnostních složek umřel. Navíc žádný z manželů dosud nepodnikl kroky k iniciování rozvodu, proto je tato argumentace pouze v rovině hypotéz.

13. Pro případ, že dojde k rozvodu, měl žalovaný posoudit situaci žalobkyně po návratu do Ázerbájdžánu [REDACTED] Žalobkyni lze považovat také za příslušnici sociální skupiny, která je marginalizována a vystavená diskriminaci pro rozvod a stigma. Opětovně uvedla, [REDACTED]

IV. Posouzení věci krajským soudem

14. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu žalobních námitek v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Ve věci rozhodl za splnění podmínek § 51 s. ř. s. bez nařízení jednání.

15. Žaloba je důvodná.

16. Ze správního spisu krajský soud konstatuje, že žalobkyně podala žádost o udělení mezinárodní ochrany jménem svým a svých nezletilých dcer dne 10. 11. 2016. V rámci poskytnutí údajů k žádosti a dále během pohovoru k žádosti o mezinárodní ochranu žalobkyně uvedla, že se narodila v Baku v Ázerbájdžánu, jehož jsou ona i její dcery státními občankami. O své národnosti sdělila, že je Tatka, děti mají ázerbájdžánskou národnost. Ona i děti jsou muslimové. Manžel je členem politické strany Musavat. Žalobkyně cestovaly z Ázerbájdžánu do Gruzie a následně nákladním autem do Rakouska, odtud je policie 10. 11. 2016 dovezla do České republiky. Žalobkyně trpí psychickými obtížemi. Dále popsala, jak celá rodina žila v zemi původu. V souvislosti s politickými aktivitami manžela byla rodina pronásledována. Dům, v němž rodina bydlela, měl být zbourán. Rodina byla vyzývána k vystěhování. Za dům se jim však nedostalo adekvátní náhrady. Dům dvakrát navštívili uniformovaní policisté s cílem dosáhnout toho, aby rodina dům opustila. Potřetí dům navštívili neuniformovaní maskovaní muži, snažící se dosáhnout téhož cíle. Manžel žalobkyně při této třetí návštěvě nebyl doma. [REDACTED] Před odchodem muži sdělili, že pokud bude žadatelka ve svém jednání pokračovat, mohou ublížit i jejím dětem. [REDACTED]

Kvůli krvácení byla žalobkyně převezena do nemocnice, kde musela podstoupit interrupci. [REDACTED] Po incidentu se žalobkyně přestěhovaly k matce žalobkyně, kde zůstaly až do vycestování z Ázerbájdžánu. Žalobkyně se obává, že v případě návratu by problémy pokračovaly a něco by se mohlo stát i její dceři. Přestože muži k ní domů přišli kvůli demolici, problémy by pokračovaly kvůli politickým aktivitám jejího manžela.

17. Při seznamování s podklady rozhodnutí dne 27. 9. 2017 žalobkyně poukázala na nové skutečnosti, které vyvstaly v mezidobí. Její tchán byl v září 2017 někam odvezen a zbit, tři dny nebylo jasné, kde se nachází, poté se dostal do nemocnice, v níž umřel. Domnívá se, že za tím stojí státní orgány, což slyšela od manžela, podrobnosti ale nezná. Dne 5. 10. 2017 žalobkyně zaslala písemné shrnutí jejího případu spolu s odkazy na různé zprávy o zemi původu.

18. Dne 1. 2. 2018 žalobkyně dále sdělila žalovanému, že chce zrušit manželství se svým manželem a požádala o provedení doplňujícího pohovoru. Během něj upřesnila, že s manželem prožívají těžké období, důvodem je také to, že její dcera si v ČR našla přítele, který je křesťan, s čímž manžel nesouhlasí. Manžel kvůli tomu žalobkyni i napadl. Žádost o rozvod nicméně dosud nepodala.
19. Žalobou napadeným rozhodnutím žalovaný rozhodl o neudělení mezinárodní ochrany žalobkyním. Ve vztahu k § 12 písm. a) zákona o azylu žalovaný uvedl, že žalobkyně ani její dcery nevyvíjely ve vlasti činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod, za kterou by byly pronásledovány. Skutečnost, že žalobkyně a její manžel neopustili ve stanovené lhůtě dům, který byl vyvlastněn, není možné považovat za činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod. K politické aktivitě manžela žalobkyně žalovaný pouze uvedl, že jeho případ je posuzován individuálně v řízení o jeho žádosti o mezinárodní ochranu. Ve vztahu § 12 písm. b) zákona o azylu žalovaný konstatoval, že znásilnění žalobkyně lze považovat za velmi závažný zásah do jejích práv. [REDAKCE]
[REDAKCE] Žalobkyně by mohla svou situaci řešit, ať už tím, že by se obrátila na státní orgány, anebo na krizová centra [REDAKCE]
[REDAKCE] Žalobkyně se navíc plánuje s manželem rozvést.
20. Také obavy žalobkyně, že by se podobný incident mohl opakovat, nebo že by se oběťmi mohly stát její dcery, jsou dle žalovaného neodůvodněné. K napadení žalobkyně došlo v souvislosti s vyvlastňováním jejich domu, bezprostředně po napadení však žalobkyně i s rodinou vyvlastňovanou nemovitost opustila. Následné čtyři měsíce žádné potíže neměla, poté opustila Ázerbájdžán. Problémy žalobkyně tak nesouvisely s politickými aktivitami jejího manžela, ale s vyvlastňováním nemovitosti, ke kterému již došlo. Není důvod se domnívat, že by problémy mohly pokračovat.
21. Ve vztahu k § 14 zákona o azylu žalovaný uvedl, že dle doložené zdravotnické dokumentace žalobkyně trpí posttraumatickou stresovou poruchou [REDAKCE]
[REDAKCE] Dle informace organizace International SOS je ale v Ázerbájdžánu dostupná ambulantní léčba a další sledování psychiatrem, psychiatrická léčba posttraumatické stresové poruchy pomocí kognitivní behaviorální terapie, psychiatrické poradenství a asistence při podávání léků, ambulantní léčba a další sledování psychologem. V Ázerbájdžánu jsou rovněž dostupná různá antipsychotika a antidepresiva. Přímo v Baku se dále nachází specializovaná krizová centra [REDAKCE] Žalobkyně se na tyto instituce může obrátit a pokračovat v léčbě, kterou podstupuje v ČR. Žalobkyně a její dcery se budou moci po návratu do Ázerbájdžánu registrovat k příslušným zdravotním a sociálním službám poskytovaným státem. Před vycestováním měla žalobkyně ve vlasti úplné socio-ekonomické zázemí. Žalovaný v daném případě neshledal důvod hodný zvláštního zřetele, udělení humanitárního azylu tak nebylo namístě.

22. Ve vztahu k § 14a zákona o azylu žalovaný uvedl obdobné důvody jako ve vztahu k § 12 a k § 14 zákona o azylu.
23. Součástí správního spisu je také lékařská dokumentace vypovídající o zdravotním stavu žalobkyně. Z lékařské zprávy dr. Geralda Ressiho (OMEGA – Transkulturní centrum pro psychické a fyzické zdraví a integraci v Grazu, Rakousko) vyplývá, že žalobkyně trpěla posttraumatickou stresovou poruchou a tenzními bolestmi hlavy. Byla jí ordinována psychofarmaka. Posttraumatická stresová porucha se vyznačuje flashbaky [redacted] silnými poruchami usínání a předčasným probouzením, zatěžujícími vzpomínkami, vyhýbání se vzpomínkám, vyhýbání se určitým situacím, stavy úzkosti, nepříjemnými tělesnými pocity. Podle vyjádření psychoterapeutky (Mag. Y. V.) je základním předpokladem pro to, aby se tato symptomatika dále nezhoršovala a aby byla psychoterapeutická péče úspěšná, zajistit, aby se žalobkyně nacházela ve stabilní právní a sociální situaci. Pokud bude moci žalobkyně žít v zásadě v bezpečí, je prognóza zlepšení stavu při odpovídající terapii příznivá. Z lékařských zpráv MUDr. Z. H. (přelom let 2016/2017) se podává, že žalobkyně trpěla v době podání zpráv depresi a velmi výraznou úzkostí. Lékařka došla rovněž k závěru o posttraumatické stresové poruše. Podle zprávy InBáze, z. s. – komunitního centra pro migranty a českou veřejnost byla žalobkyně v březnu 2017 silně traumatizovaná a její stav vyžaduje dlouhodobou psychiatrickou a psychoterapeutickou péči.
24. Dále je krajskému soudu známo, že manžel žalobkyně R. I. v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany popisoval azylový příběh se shodnými prvky – uváděl, že z důvodu vlastní politické aktivity v rámci politické strany Musavat čelil ústrkům při vyvlastňování domu a dalším potížím [redacted] Žalovaný také tuto žádost zamítl, neboť dospěl k závěru, že se nejednalo o politicky motivované pronásledování. Krajský soud ale rozsudkem ze dne 10. 8. 2020, č. j. 29 Az 16/2018 – 109, dané rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
25. Mezinárodní ochranu lze poskytnout buď ve formě azylu, nebo doplňkové ochrany. Důvody pro poskytnutí první ze zmíněných forem mezinárodní ochrany jsou stanoveny především v § 12 zákona o azylu, podle něž se azyl udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec
- a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo
 - b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.
26. Žalobkyně ve vztahu k § 12 zákona o azylu uvedla, že její manžel ve vlasti vyvíjel politickou činnost, za kterou byl pronásledován. Jeho aktivita a pronásledování měly dopad na celou rodinu. Ta byla diskriminována ve věci nuceného vystěhování z jejich domu, který měl být zbourán, a za něž rodina nedostala adekvátní náhradu, proto dům odmítala opustit. Dům navštěvovali muži – policisté, nejprve uniformovaní, poté bez uniforem – během poslední návštěvy došlo ke shora popsanému incidentu jednoho z mužů vůči žalobkyni.

Žalovaný nijak nezpochybnil věrohodnost uvedeného azylového příběhu v části, v níž žalobkyně popisovala nátlak, kterému její rodina čelila kvůli tomu, že odmítla opustit svůj dům.

Podle žalovaného však problémy žalobkyně nesouvisely s politickými aktivitami jejího manžela, ale s vyvlastňováním předmětné nemovitosti.

28. Krajský soud k tomu předně uvádí, že byť žalobkyně a její dcery v zemi původu samy neuplatňovaly politická práva a svobody, ani nezastávaly určité politické názory způsobem, který by mohl založit jejich pronásledování, nelze zcela odhlédnout od skutečnosti, že tak činil (alespoň dle tvrzení žalobkyně) manžel žalobkyně.
29. Nutno dodat, že za určitých okolností může hrozba pronásledování (případně vážné újmy), které je vystaven rodinný příslušník žadatele o mezinárodní ochranu, založit i právo na udělení azylu (případně doplňkové ochrany) u tohoto žadatele. Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) v rozsudku ze dne 4. 10. 2018, C-652/16, ve věci *Ahmedbekova*, tímto způsobem vyložil úpravu obsaženou ve směrnici Evropského parlamentu a rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepřacované znění), (dále jen „kvalifikační směrnice“). Ke stejným závěrům nutně musí vést i (eurokonformní) výklad zákona o azylu.
30. Podle Soudního dvora na jednu stranu platí, že každé rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany musí být založeno na individuálním posouzení, na jehož základě je třeba určit, zda jsou s přihlédnutím k osobní situaci žadatele splněny podmínky pro přiznání takového postavení či statusu. Posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, požadované čl. 4 kvalifikační směrnice, má za cíl určit, zda žadatel (případně osoba, jejímž jménem podává žádost) má odůvodněné obavy, že je osobně pronásledován nebo je osobně vystaven reálné hrozbě vážné újmy. Z toho vyplývá, že žádosti o mezinárodní ochranu nelze vyhovět pouze z důvodu, že rodinný příslušník žadatele má odůvodněné obavy z pronásledování nebo je vystaven reálné hrozbě vážné újmy. Na druhou stranu je ale třeba přihlédnout k hrozbám, jimž je vystaven rodinný příslušník žadatele, aby bylo možné určit, zda je z důvodu rodinné vazby k uvedené ohrožené osobě sám vystaven hrozbám pronásledování nebo vážné újmy. Jak zdůrazňuje bod 36 odůvodnění kvalifikační směrnice, i rodinným příslušníkům ohrožené osoby zpravidla hrozí, že se ocitnou ve zranitelné situaci (viz body 47-51 rozsudku Soudního dvora ve věci *Ahmedbekova*).
31. Žalovaný měl tedy v nynějším případě posoudit, zda manžel žalobkyně je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, případně zda má odůvodněný strach z pronásledování pro zastávání určitých politických názorů ve státě původu. V návaznosti na to měl vyhodnotit, nakolik jsou žalobkyně a její dcery vystaveny případné hrozbě z důvodu rodinných vazeb. Tím se však žalovaný v napadeném rozhodnutí zabýval pouze nedostatečně. Tvrzení žalobkyně o politické aktivitě jejího manžela odbyl poukazem na to, že politická aktivita manžela je posuzována individuálně v jeho řízení o udělení mezinárodní ochrany. Dále už jen stručně uvedl, že nátlak, kterému žalobkyně a její rodina čelila v souvislosti s vyvlastňováním jejich domu, neměl

žádnou souvislost s politickými aktivitami manžela žalobkyně. V podstatě jediný konkrétní argument, o který žalovaný tento zásadní závěr opřel, je ten, že od 18. 1. 2016, kdy došlo k útoku na žalobkyni, do dubna 2016, kdy žalobkyně s celou rodinou odcestovala z Ázerbájdžánu, už žalobkyně žádné potíže neměla. Po tuto dobu žila u své matky, nikdo ji nekontaktoval, ani jí nevyhrožoval.

32. Žalobkyně přitom ve správním řízení poukazovala na zprávy o země původu, podle nichž má policie v Ázerbájdžánu zastrašovat, obtěžovat a někdy i zatýkat rodinné příslušníky podezřelých zločinců, nezávislých novinářů a členů politické opozice, neexistuje zde nezávislé soudnictví atd. (viz např. poukaz na zprávu Ministerstva zahraničních věcí o stavu lidských práv v Ázerbájdžánu za rok 2016 v podání žalobkyně z 5. 10. 2017). Žalovaný si tuto konkrétní zprávu neobstaral, nicméně na základě jiných zpráv, z nichž vycházel (výroční zpráva Human Rights Watch 2018, výroční zpráva Amnesty International 2016/2017 a další), v obecné rovině konstatoval, že v Ázerbájdžánu je „velice problematická situace zejména z pohledu nevládních organizací, médií, ochránců lidských práv, politických aktivistů, novinářů, obecně osob vystupujících proti režimu. Ázerbájdžán v poslední době stále více vystupuje proti různým projevům politických práv, svobodě projevu či občanské společnosti.“ Z uvedeného je patrné, že nelze bez dalšího odmítnout jako neopodstatněnou obavu žalobkyně, že nátlak, kterému žalobkyně a její rodina čelili při vyvlastňování domu, měl spojitost s politickými aktivitami jejího manžela. Takový závěr je nutno, s přihlédnutím k citovaným zprávám o zemi původu, odůvodnit důkladněji, než jak žalovaný učinil v napadeném rozhodnutí. Odvolávat se na rozhodnutí žalovaného ve věci manžela žalobkyně také nelze, neboť to bylo zrušeno rozsudkem krajského soudu č. j. 29 Az 16/2018 – 109. Navíc žalovaný se v napadeném rozhodnutí vůbec nevypořádal s poukazy žalobkyně na úmrtí jejího tchána v září 2017, v čemž žalobkyně spatřovala další důkaz toho, že ázerbájdžánské státní orgány se nadále zajímají o příbuzné jejího manžela kvůli jeho politickým aktivitám.
33. Nutno dodat, že v době rozhodování žalovaného nebylo jisté, zda bude nadále trvat manželství žalobkyně a Rustama Ibrahimova. Ani poukazem na skutečnost, že žalobkyně se plánuje s manželem rozvést, tedy není možné odůvodnit závěr, že žalobkyni nehrozí pronásledování z výše uvedených důvodů.
34. Krajskému soudu není známo, jaký je aktuální rodinný stav žalobkyně. Bude na žalovaném, aby v dalším řízení tuto skutečnost zjistil a náležitě vyhodnotil. Pro případ rozvodu žalobkyně s jejím manželem by žalovaný měl posoudit také námitky uplatněné žalobkyní v replice k vyjádření žalovaného k žalobě. Hrozbu pronásledování bude třeba posoudit rovněž ve vztahu k dcerám žalobkyně a R. I., u nichž samozřejmě příbuzenský vztah k otci bude trvat bez ohledu na případný rozvod rodičů.

K poukazu žalobkyně na zprávy o zemi původu popisující domácí násilí a násilí na ženách v Ázerbájdžánu krajský soud uvádí následující. Žalovaný si za účelem posouzení dané otázky obstaral informaci Ázerbájdžán – násilí na ženách včetně násilí sexuálního charakteru a znásilnění, aktuální situace, legislativa, státní a nestátní ochrana ze dne 29. 6. 2017 (vycházející z různých zdrojů, kromě jiného také ze zprávy *Activists Dispute Azeri Domestic Violence Figures*, kterou zpracoval Institute for War and Peace Reporting – na tuto zprávu žalobkyně v žalobě hojně odkazuje). Z této informace obstarané žalovaným vyplývá, že

Předmětná informace cituje také hodnocení Rady OSN pro lidská práva, podle nějž

36. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí také uváděl, že se žalobkyně měla dovolat ochrany a pomoci u státních orgánů, popřípadě neziskových organizací v zemi původu. Žalovaný však dostatečně nezohlednil, že žalobkyně poukazovala na to,

Konečně se žalovaný nevypořádal ani s tím, že žalobkyně je přesvědčena,

Žalovaný přitom nezpochybnil přesvědčení žalobkyně, že pachatel násilí byl osobou přinejmenším působící ve prospěch státní moci, naopak uzavřel, že útok měl souvislost s vyvlastňováním nemovitosti. Současně ale dostatečně nevysvětlil, proč žalobkyni v tom případě odkazoval na pomoc státní moci v zemi původu, téže státní moci, která jí již jednou způsobila popsané těžké příkoří.

Krajský soud nicméně zároveň připomíná, že posuzování odůvodněnosti strachu z pronásledování má prospektivní povahu, je tedy třeba zkoumat potencialitu pronásledování v budoucnu, po případném návratu žadatele o mezinárodní ochranu do země původu. Při tom je využíván standard přiměřené pravděpodobnosti, což znamená, že tato možnost musí být reálná, nikoliv pouze hypotetická (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 – 82, ze dne 13. 8. 2010, č. j. 4 Azs 11/2010 – 112, a ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 62/2016 – 87). Skutečnost, že žadatel již byl v minulosti pronásledován nebo vystaven přímým hrozbám pronásledování, je významným ukazatelem odůvodněnosti jeho obav z pronásledování (srov. čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice). Určitě však neplatí, že by v případě takového žadatele měl být automaticky učiněn závěr o existenci odůvodněného strachu z pronásledování. Pokud by tak například žalovaný v dalším řízení řádně zpochybnil tvrzení žalobkyně,

38. Odlišným směrem míří argumentace žalobkyně, podle které ji bude možné v případě, že se skutečně rozvede se svým manželem, považovat za příslušnici sociální skupiny, která je v Ázerbájdžánu marginalizována a vystavená diskriminaci pro rozvod a stigma. K této otázce se však krajský soud nebude blíže vyjadřovat. Jednak žalobkyně danou argumentace uplatnila teprve v soudním řízení, jednak by úvahu v tomto směru byly spekulativní, jestliže není jisté, jaký je současný rodinný stav žalobkyně.
39. Podle § 14 zákona o azylu platí, že jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu. Žalobkyně se dovolává udělení humanitárního azylu poukazem na skutečnost, že je prožítým sexuálním násilím traumatizována a v zemi původu není obětí sexuálního násilí poskytována adekvátní péče.
40. Z ustálené judikatury vyplývá, že posouzení, zda jsou v případě žadatele o mezinárodní ochranu dány důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu, je věcí správního uvážení (diskrece) správního orgánu. Udělení tohoto typu azylu má výjimečnou povahu a není na něj právní nárok. Soudnímu přezkumu pak správní uvážení podléhá pouze omezeně potud, pokud nemá excesivní povahu, tj. nejedná se o zřejmé vybočení z mezí správního uvážení.
41. Krajský soud konstatuje, že v posuzovaném případě žalovaný správní úvahu ve vztahu k naplnění podmínek tohoto ustanovení provedl přezkoumatelným způsobem (viz výše bod 21 rozsudku). Žalovaný si správně opatřil podklady cíleně zaměřené na dostupnost zdravotní péče a léčiv v Ázerbájdžánu, z nichž vyplynulo, že v hlavním městě v konkrétní lékárně jsou dostupná antipsychotika a antidepresiva a nachází se zde specializovaná krizová centra [REDACTED]. Nutno dodat, že z podkladů ve správním spise také vyplývá, že prognóza dobrého vývoje symptomatiky posttraumatické stresové poruchy je příznivá pouze v případě, že žalobkyně se bude nacházet ve stabilní právní a sociální situaci a bude moci žít v zásadě v bezpečí (srov. potvrzení OMEGA – Transkulturní centrum pro psychické a fyzické zdraví a integraci). V anamnéze žalobkyně se vyskytují rovněž suicidální tendence. K těmto skutečnostem žalovaný nijak nepřihlédl. Navzdory těmto výhradám soud neshledává, že by žalovaný při posuzování podmínek pro udělení humanitárního azylu zjevně vybočil z mezí správního uvážení.
42. Vzhledem k tomu, že žalovaný se z výše uvedených důvodů (nedostatečné posouzení podmínek pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu) bude žádostí žalobkyň o udělení mezinárodní ochrany zabývat znovu, a to v celém rozsahu, bude úkolem žalovaného zabývat se znovu také důvody pro udělení humanitárního azylu. Žalovaný přitom zohlední také v předchozím bodě zmíněné skutečnosti, přihlédne též k aktuálnímu zdravotnímu stavu žalobkyně. Krajský soud ovšem zdůrazňuje, že není jeho úmyslem tímto omezit správní uvážení žalovaného v dané otázce; soud tak nijak nepředjímá, zda má být z uvedených důvodů udělen žalobkyni humanitární azyl.
43. Vzhledem k tomu, že žalobkyně neuvedla žádné námitky vztahující se k možnému udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, které by byly odlišné oproti námitkám, jež uváděla ve vztahu k § 12 a k § 14 zákona o azylu, považoval krajský soud za nadbytečné blíže se zabývat otázkou udělení doplňkové ochrany žalobkyni.

V. Závěr a náklady řízení

44. Krajský soud z výše uvedených důvodů shledal, že námitky uplatněné žalobkyněmi jsou důvodné, napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení v souladu s § 76 odst. 1 písm. a), písm. b) s. ř. s. Právním názorem, který soud vyslovil ve zrušujícím rozsudku, je správní orgán v dalším řízení vázán (§ 78 odst. 1, 4 a 5 s. ř. s.).
45. Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně měly ve věci plný úspěch, a měly by jinak právo na náhradu nákladů řízení; náklady však neúčtovaly a z obsahu spisu není patrné, že by jim nějaké vznikly (aktuální zástupce žalobkyň převzal jejich zastupování teprve dne 11. 8. 2020 a jediný úkon, který v této věci učinil, bylo předložení plné moci soudu; před tím je v řízení zastupovala po určitou dobu Organizace pro pomoc uprchlíkům). Proto krajský soud rozhodl, že se žádnému z účastníků náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 30. října 2020

Mgr. Tomáš Blažek v. r.
samosoudce